

SINODUL EPISCOPIILOR A XV-A ADUNARE GENERALĂ ORDINARĂ

Tinerii, credința și discernământul vocațional

DOCUMENT PREGĂTITOR

Oficiul Național pentru
Pastorația Tineretului

SINODUL EPISCOPILO
A XV-A ADUNARE GENERALĂ ORDINARĂ

**Tinerii, credința și
discernământul vocațional**

DOCUMENT PREGĂTITOR

Vatican
2017

**Oficiul Național pentru
Pastorația Tineretului**

Ediție în limba română îngrijită de
Oficiul Național pentru Pastorația Tineretului

Traducere: Raluca Cocuț, Pr. Felix Roca
Copertă și tehnoredactare: Pr. Felix Roca

Introducere

„V-am spus acestea pentru ca bucuria mea să fie în voi și bucuria voastră să fie deplină.” (*In*, 15,11). Acesta este planul lui Dumnezeu pentru toți bărbații și toate femeile din orice timp, deci, și pentru tinerii și tinerele din mileniul al III-lea, fără excepție.

A vesti bucuria Evangheliei este misiunea încredințată de Domnul Bisericii Sale. Sinodul despre noua evanghelizare și Exortația apostolică *Evangellii gaudium* au tratat modul de a realiza această misiune în lumea de astăzi. Cele două Sinoade despre familie și Exortația apostolică post-sinodală *Amoris laetitia* au fost, în schimb, dedicate ajutorării familiilor să găsească această bucurie.

În continuitate cu acest drum, prin intermediul unui nou parcurs sinodal cu tema „Tinerii, credința și discernământul vocațional”, Biserica a decis să se întrebe cum să însoțească tinerii să recunoască și să accepte chemarea la plinătatea vieții și a iubirii, și să ceară tinerilor să o ajute în identificarea celor mai eficiente modalități de a anunța Vestea cea Bună în zilele noastre. Ascultându-i pe tineri, Biserica va auzi vocea Domnului care răsună și astăzi. Precum odinioară Samuel (cf. 1 *Sam* 3,1-21) și Ieremia (cf. *Ier* 1,4-10), există și azi tineri care știu cum să discearnă semnele vremurilor noastre, semnalate de Duhul Sfânt. Ascultând aspirațiile lor, putem să întrevădem lumea de mâine ce ne vine în întâmpinare și căile pe care Biserica este chemată să le urmeze.

Pentru fiecare persoană, vocația la iubire ia formă concretă în viața de zi cu zi printr-o serie de alegeri, care exprimă starea de viață (căsătorie, preoție, viața consacrată, etc.), profesia, forme de

angajament social și civil, stil de viață, gestionarea timpului și a banilor etc. Fie că sunt asumate sau suportate, în mod conștient sau inconștient, e vorba de alegeri de la care nimeni nu se poate sustrage. Scopul discernământului vocațional este de a afla cum să le transforme, în lumina credinței, în pași spre plinătatea bucuriei la care fiecare este chemat.

Biserica este conștientă că posedă „ceea ce face puterea și frumusețea tinerilor: capacitatea de a se bucura pentru ceea ce începe, de a se dăruia cu totul fără întoarcere, de a se reînnoi și de a porni din nou în căutare de noi cuceriri” (*Mesajul Conciliului al II-lea din Vatican către tineri*, 8 decembrie 1965). Bogățiile tradiției spirituale a Bisericii oferă multe resurse cu care să însoțească maturizarea conștiinței și a unei libertăți autentice.

În această perspectivă, cu prezentul *Document Pregătitor* se începe faza de consultare a întregului popor al lui Dumnezeu. Acest document – adresat Sinoadelor Episcopilor și Consiliilor patriarhilor Bisericilor Orientale Catolice *sui iuris*, Conferințelor episcopale, dicasterelor Curiei Romane și Uniunii Superiorilor Generali – se încheie cu o serie de întrebări. Consultarea va include, de asemenea, toți tinerii, printr-un site ce conține întrebări cu privire la așteptările și viața lor. Răspunsurile la ambele serii de întrebări vor constitui baza pentru elaborarea „documentului de lucru” sau *Instrumentum laboris*, care va fi punctul de referință în discuția părinților sinodali.

Acest document pregătitor propune o reflecție în trei etape. Se începe cu conturarea sumară a unor dinamici sociale și culturale ale lumii în care tinerii cresc și iau decizii și se propune o lectură în lumina credinței. Apoi, se reparcurs etapele fundamentale ale procesului de discernământ, care este instrumentul principal pe care Biserica simte că poate să îl ofere tinerilor pentru ca ei să descopere,

în lumina credinței, propria lor vocație. În cele din urmă, documentul tratează punctele cheie ale unei pastorații vocaționale pentru tineret. Documentul, prin urmare, nu este unul exhaustiv, ci servește drept un fel de ghid pentru a încuraja discuțiile viitoare, ale cărui roade vor fi disponibile numai la încheierea drumului sinodal.

Pe urmele ucenicului iubit

Imaginea evanghelică a apostolului Ioan poate servi drept sursă de inspirație la începutul acestui drum. În lectura tradițională a celei de-a patra Evanghelii, el este atât figura exemplară a tânărului care alege să-l urmeze pe Isus, cât și „ucenicul pe care-l iubea Isus” (*In* 13,23; 19,26; 21,7).

„Și, privindu-l pe Isus care trecea, a zis: «Iată-l pe Mielul lui Dumnezeu!». Cei doi discipoli ai săi l-au auzit vorbind și l-au urmat pe Isus. Isus, întorcându-se și văzându-i că îl urmează, le-a zis: «Ce căutați?» Ei i-au spus: «Rabbi – ceea ce, tradus, înseamnă *Învățătorule* – unde locuiești?» El le-a zis: «Veniți și vedeți». Așadar, au venit și au văzut unde locuiește și au rămas la el în ziua aceea. Era cam pe la ceasul al zecelea.” (*In* 1,36-42).

În căutarea sensului vieții lor, cei doi ucenici ai lui Ioan Botezătorul l-au auzit pe Isus punând întrebarea pătrunzătoare: „Ce căutați?”. La întrebarea lor, „Rabi (ceea ce înseamnă *Învățătorule*), unde locuiești?” Domnul răspunde cu o invitație: „Veniți și vedeți.” (*In* 1,38-39). În același timp, Isus îi cheamă să pornească într-o călătorie interioară și să fie pregătiți să înainteze într-un mod practic, fără să știe cu adevărat unde îi va conduce. Aceasta va fi o întâlnire memorabilă, atât de mult încât să își amintească chiar și ora exactă a zilei (cf. *In* 1,39).

Ca urmare a curajului lor de a merge și a vedea, ucenicii vor experimenta prietenia continuă a lui Cristos și vor putea petrece

fiecare zi cu El, vor medita cuvintele Sale și vor fi inspirați de acestea, vor fi profund atinși și mișcați de faptele Sale.

Ioan, în particular, va fi chemat să fie martor al Patimilor și al Învierii Învățătorului său. La Cina cea de Taină (cf. *In* 13,21-29), natura intimă a relației lor îl va duce să-și odihnească capul pe pieptul lui Isus și să se încredințeze cuvântului Său. Conducându-l pe Simon Petru la casa marelui preot, Ioan va înfrunta noaptea încercării și a singurătății (cf. *In* 18,13-27). La picioarele Crucii, el va îndura durerea profundă a Mamei sale, căreia îi va fi încredințat, asumându-și responsabilitatea de a avea grijă de ea (cf. *In* 19,25-27). În dimineața de Paște, el va împărtăși cu Petru cursa furibundă, însă plină de speranță, spre mormântul gol (cf. *In* 20,1-10). În cele din urmă, în timpul pescuitului miraculos pe Marea Galileei (cf. *In* 21,1-14), el îl va recunoaște pe Domnul Înviat și va da mărturie întregii comunități.

Figura lui Ioan poate fi de ajutor în a înțelege că experiența vocațională este un proces gradual de discernământ interior și de creștere în credință, care duce la descoperirea bucuriei iubirii și la plinătatea vieții prin dăruirea de sine și prin participarea la proclamarea Evangheliei.

I. TINERII ÎN LUMEA DE ASTĂZI

Acest capitol nu este o analiză cuprinzătoare a societății sau a lumii tinerilor, ci sunt rezultatele cercetării în sfera socială, care este utilă în abordarea problemei de discernământ vocațional, încât să ne lăsăm „atinși de ele în profunzime și de a da o bază de concretețe parcursului etic și spiritual care urmează.” (*Laudato si*, 15).

Subiectul, trasat la global, va necesita adaptarea la circumstanțele specifice ale fiecărei regiuni. În ciuda tendințelor globale, diferențele între diferitele zone ale planetei sunt importante. Din multe motive, este corect să spunem că există o multitudine de lumi când vorbim de tineri, nu doar una. Printre numeroasele diferențe, unele sunt în mod deosebit de remarcate. Prima dintre ele e cauzată de dinamicele demografice și separă țările cu natalitate ridicată, unde tinerii reprezintă o proporție semnificativă și în creștere a populației, de acele țări în care populația este în scădere. O a doua diferență ce derivă din istorie, face ca țările și continentele de veche tradiție creștină, a căror cultură este purtătoare a unei memorii ce nu trebuie să fie pierdută, să fie diferite de țările și continentele a căror cultură este marcată, în schimb, de alte tradiții religioase în care creștinismul este în minoritate și adesea de dată recentă. În cele din urmă, nu trebuie uitate diferențele între genul masculin și cel feminin. Pe de o parte, genul determină o sensibilitate diferită, pe de altă parte, genul este originea diferitelor forme de dominare, de excludere și de discriminare, de care toate societățile au nevoie să se elibereze.

În paginile următoare, cuvântul „tineri” se referă la persoanele care au vârsta cuprinsă între 16 și 29 de ani, ținând cont de faptul că termenul trebuie să fie adaptat circumstanțelor locale. În orice caz,

este bine să ne amintim că termenul „tineret”, în afară de referința la persoane, este o etapă a vieții pe care fiecare generație o înțelege în mod inegal, original.

1. O lume în continuă schimbare

Procesul rapid de schimbare și de transformare este principala caracteristică a societăților și a culturilor contemporane (cf. *Laudato si*, 18). Îmbinarea dintre caracterul extrem de complex și rapida schimbare face să ne găsim într-un context de fluiditate și incertitudine care nu a mai fost niciodată experimentat. E o stare de fapt ce trebuie asumată fără a judeca *a priori* dacă este vorba de o problemă sau o de oportunitate. Situația necesită o atenție deplină și o capacitate de planificare pe termen lung, ținând cont de sustenabilitate și de consecințele alegerilor pentru viitor.

Creșterea incertitudinii influențează starea de vulnerabilitate, adică îmbinarea dintre condiția socială proastă și dificultățile economice, precum și sentimentele de insecuritate a unei mari părți din populație. În ceea ce privește locul de muncă, ne gândim la șomaj, la creșterea flexibilității pe piața muncii și a exploatării, în special a minorilor, sau la ansamblul cauzelor politice, economice și sociale, inclusiv cele de mediu, care explică creșterea copleșitoare a numărului de refugiați și migranți. În comparație cu câțiva privilegiați, care pot profita de oportunitățile oferite de procesele de globalizare economică, mulți oameni trăiesc într-o situație precară și nesigură, ceea ce are un impact asupra cursului vieții și a alegerilor pe care le fac.

La nivel global, lumea contemporană este marcată de o cultură bazată pe „știință”, deseori dominată de tehnologie și de posibilitățile infinite pe care știința le promite, în care „tristețea și singurătatea par să fie în creștere, mai ales în rândul tinerilor” (*Misericordia et*

misera, 3). Așa cum ne învață Enciclica *Laudato si*, împletirea unui standard tehnocratic și a unei căutări frenetice pentru profituri pe termen scurt stă la originea culturii rebutului, care exclude milioane de oameni, inclusiv mulți tineri, și conduce la exploatarea fără discernământ a resurselor naturale și la degradarea mediului, amenințând viitorul generațiilor următoare (cf. 20-22).

Nu ar trebui să fie trecut cu vederea faptul că multe societăți sunt din ce în ce mai multiculturale și multireligioase. În particular, prezența diferitelor tradiții religioase este o provocare și o oportunitate. Situația poate duce la dezorientare și la tentația relativismului, dar, în același timp, poate oferi mai multe posibilități de dialog fructuos și de îmbogățire reciprocă. Din punctul de vedere al credinței, situația este văzută ca un semn al timpurilor noastre, care necesită o creștere în cultura ascultării, a respectului și a dialogului.

2. Noile generații

Tinerele generații de astăzi trăiesc într-o lume diferită de cea a părinților și educatorilor lor. Odată cu transformările economice și sociale se schimbă nu numai sistemul legăturilor și a oportunităților, dar se schimbă și aspirațiile, nevoile, sensibilitățile și modul de relaționare. Mai mult decât atât, dacă pe de o parte tinerii, din cauza globalizării, tind să fie mai omogeni în toate părțile lumii, pe de altă parte, ei rămân în mediile lor locale și conformi caracteristicilor culturale și instituționale, care au repercusiuni în procesul de socializare și de formare a unei identități personale.

Provocarea multiculturalismului este prezentă într-un mod aparte în lumea tinerilor; de exemplu, cu acele caracteristici speciale ale „celei de-a doua generații” (adică acei tineri care cresc într-o societate și o cultură diferită de cele ale părinților lor, ca urmare a

migrației) sau, într-un anumit sens, la copiii cuplurilor într-un fel „mixte” (din punct de vedere al etniei, culturii și/sau religiei).

În multe părți ale lumii, tinerii se confruntă cu greutăți deosebite care se transformă în dificultăți în a face alegeri reale în viață, pentru că ei nu au nici măcar minima posibilitate de a exercita libertatea. Să ne gândim la tinerii care se confruntă cu sărăcia și excluziunea; la aceia care cresc fără părinți sau familie, sau sunt în imposibilitatea de a merge la școală; la copiii și tinerii, băieți și fete, care trăiesc pe stradă, în multe suburbii; la tinerii care sunt fără un loc de muncă, sunt plecați de acasă și sunt migranți; la cei care sunt victime ale exploatării, traficului și sclaviei; la copiii și tinerii recrutați forțat în bande criminale sau ca luptători de gherilă; la fetele-soție și la fetele obligate să se căsătorească împotriva voinței lor. Prea mulți oameni în lume trec de la copilărie direct la maturitate și primesc o povară de responsabilitate pe care nu au ales-o. De mai multe ori, fetele, adolescentele și femeile tinere se confruntă cu dificultăți chiar mai mari decât băieții de vârsta lor.

Studiile desfășurate la nivel internațional pot ajuta la identificarea unor trăsături caracteristice ale tinerilor în timpurile noastre.

Apartenența și participarea

Tinerii nu se văd ca o clasă defavorizată sau un grup social care trebuie să fie protejat și, în consecință, ca destinatari pasivi ai programelor pastorale sau ai deciziilor politice. Mulți își doresc să fie o parte activă în procesul de schimbare care are loc în prezent, așa cum confirmă experiențele de implicare și inovare la nivel de bază, care văd tinerii ca principalii, chiar dacă nu singurii, protagoniști.

Disponibilitatea de a participa și de a se angaja în activități concrete în care contribuția personală a fiecăruia să fie o ocazie pentru

recunoașterea propriei identități, se împletește cu intoleranța față de acele ambiente în care tinerii simt, în mod corect sau greșit, că nu găsesc spațiu sau nu primesc încurajări. Acest lucru poate duce la desemnare sau la oboseală în voința lor de a dori, a visa și a planifica, așa cum se vede în răspândirea fenomenului de NEET („nu în educație, ocuparea forței de muncă sau de formare” – en. *not in education, employment or training*, adică tinerii nu sunt angajați într-o activitate de studiu, muncă sau formare profesională). Discrepanța dintre tinerii care sunt pasivi și descurajați și cei întreprinzători și plini de energie vine din oportunitățile concrete oferite fiecăruia de societate și familia în care se dezvoltă, în completare la experiențele trăirilor de sens al propriei persoane, de relații și valori care se formează chiar înainte de debutul tinereții. În afară de pasivitate, lipsa încrederii în sine și în propriile abilități se poate manifesta printr-o preocupare excesivă pentru imaginea de sine și o conformare la modelele trecătoare.

Punctele de referință personale și instituționale

Diverse studii de cercetare arată că tinerii au nevoie de persoane de referință apropiate, credibile, coerente și oneste, dincolo de locurile și ocaziile în care să își testeze capacitățile de a se raporta la alții (atât la adulți cât și colegi) și de a înfrunta dinamicile afective. Tinerii caută persoane de referință, care sunt capabile să experimenteze empatia și să le ofere sprijin, încurajare și ajutor în recunoașterea limitelor lor, dar fără a-i face să se simtă judecați.

Din acest punct de vedere, rolul părinților și al familiilor este crucial și, uneori, problematic. Generațiile mai în vârstă tind adesea să subestimeze potențialul tinerilor, accentuând slăbiciunile lor și au dificultăți în a înțelege nevoile celor mai tineri. Părinții și educatorii

pot fi, de asemenea, conștienți de propriile lor greșeli și știu ce nu ar vrea ca tinerii să facă. Cu toate acestea, de multe ori adulții nu au o idee clară despre cum să-i ajute pe tineri să se concentreze pe viitor. În acest sens, cele două reacții cele mai frecvente sunt a prefera să nu spună nimic și să impună propriile alegeri. Părinții absenți sau exagerat de protectori îi fac pe copii mai nepregătiți să se confrunte cu viața și au tendința de a subestima riscurile implicate sau sunt obsedați de teama de a face greșeli.

Tinerii, cu toate acestea, nu caută persoane de referință doar în rândul adulților; ei au o dorință puternică de a găsi persoane de referință printre cei de vârsta lor. În consecință, au mare nevoie de ocazii de interacțiune liberă, de manifestări afective, de învățare într-o manieră informală și de a experimenta fără stres și anxietate roluri și abilități.

Tinerii, precauți prin natura lor, față de cei care se află în afara cercului lor de relații personale, nutresc deseori neîncredere, indiferență sau furie față de instituții. Acest lucru nu privește doar politica, ci afectează din ce în ce mai mult și instituțiile formative precum și Biserica, în aspectul său instituțional. Ei ar dori ca Biserica să fie mai aproape de oameni și mai atentă la problemele sociale, dar nu presupun că acest lucru se va întâmpla imediat.

Toate acestea au loc într-un context în care apartenența confesională și practica religioasă devin tot mai mult caracteristicile unei minorități iar tinerii nu se poziționează „împotriva”, ci învață să trăiască „fără” Dumnezeu prezentat de Evanghelie și „fără” Biserică, în afară de situațiile în care se încredințează formelor de religiozitate și spiritualitate alternative și minim instituționalizate sau se refugiază în secte sau experiențe religioase cu o pronunțată caracteristică identitară. În multe locuri, prezența Bisericii devine mai puțin răspândită și, în consecință, mai dificil de întâlnit, în timp ce cultura

dominantă este purtătoare de instanțe deseori în contradicție cu valorile evanghelice, fie că este vorba de elemente ale propriei tradiții sau de exprimări locale ale unei globalizări caracterizate de consumism și individualism.

Către o generație hiper-conectată

Astăzi, generația tânără este caracterizată de relația sa cu tehnologiile moderne de comunicare și cu ceea ce este numit în mod obișnuit „lumea virtuală”, dar care are efecte foarte reale. Această „lume virtuală” oferă posibilități de acces la o serie de oportunități de care generațiile anterioare nu s-au bucurat, dar nu este lipsită de riscuri. Cu toate acestea, este foarte important să se evidențieze cum experiența relațiilor mediate tehnologic structurează concepția asupra lumii, a realității și a relațiilor interpersonale. Cu aceasta este chemată să se măsoare acțiunea pastorală, care are nevoie să dezvolte o cultură corespunzătoare.

3. Tinerii și alegerile

În contextul fluidității și al precarității pe care l-am delineat, trecerea la viața adultă și construirea unei identități personale necesită tot mai mult un itinerar „reflexiv”. Oamenii sunt forțați să-și reorienteze drumul lor în viață și să își însușească în mod continuu propriile alegeri. Mai mult decât atât, odată cu cultura occidentală, se răspândește o concepție de libertate înțeleasă ca posibilitate de a avea acces la oportunități mereu noi. Se refuză ideea că a construi un drum personal de viață înseamnă renunțarea de a parcurge pe viitor drumuri diferite: „Astăzi aleg asta, mâine vom vedea”. În relațiile afective, ca și în lumea muncii, orizontul este format mai degrabă din opțiuni mereu reversibile decât din alegeri definitive.

În acest context, abordările vechi nu mai funcționează și experiența transmisă de generațiile anterioare devine repede depășită. Oportunități valide și riscuri ispititoare se amestecă într-o încâlcitură greu de descâlcit. Devin indispensabile instrumente culturale, sociale și spirituale adecvate pentru ca mecanismele procesului decizional să nu se blocheze și să se sfârșească, eventual din cauza fricii de a greși, de a suporta schimbarea mai degrabă decât de a o ghida. Folosind cuvintele Papei Francisc: „«Cum am putea redeștepta măreția și curajul unor alegeri cu o amplă perspectivă, avântul inimii pentru a înfrunta provocările educative și afective?». Acest cuvânt l-am spus de multe ori: riscă! Riscă! Cine nu riscă nu merge mai departe. «Dar dacă greșesc?». Binecuvântat fie Domnul! Greșești și mai mult dacă stai pe loc.» (*Discurs la Villa Nazaret*, 18 iunie 2016).

În căutarea itinerarelor capabile să retrezească curajul și impulsurile inimii nu se poate să nu se țină cont de faptul că persoana lui Isus și Vestea cea Bună proclamată de El continuă să fascineze mulți tineri.

Capacitatea tinerilor de a alege este îngreunată de dificultăți legate de condițiile precare, și anume lupta lor pentru a găsi de lucru sau absența dramatică a oportunităților de muncă; obstacolele în calea realizării unei independențe economice; imposibilitatea de a da stabilitate carierei profesionale. În general vorbind, aceste obstacole sunt și mai dificil de depășit pentru femeile tinere.

Dificultățile economice și sociale ale familiilor, modul în care tinerii adoptă anumite caracteristici ale culturii contemporane și impactul noilor tehnologii necesită o capacitate mai mare de a răspunde la provocarea educației, în sensul său cel mai larg. Aceasta este urgența educațională evidențiată de Papa Benedict al XVI-lea în *Scrisoarea către Orașul și Dieceza Romei privind urgența educației* (21 ianuarie 2008). La nivel global, trebuie să fie luate în considerare

inegalitățile dintre țări, precum și efectul acestora asupra oportunităților oferite tinerilor din diferite societăți în ceea ce privește incluziunea. Mai mult decât atât, factorii culturali și religioși pot duce la excludere, de exemplu prin inegalitatea de gen sau discriminarea împotriva minorităților etnice sau religioase, care împing tinerii cei mai întreprinzători spre emigrare.

Această situație face deosebit de urgentă promovarea abilităților personale prin punerea lor în slujba unui plan solid de creștere comună. Tinerii apreciază posibilitatea de a lucra împreună în proiecte concrete în care să măsoare capacitatea lor de a obține rezultate, de a exercita protagonismul îndreptat spre îmbunătățirea mediului în care trăiesc, oportunitatea de a dobândi și de a rafina competențele utile pentru viață și pentru muncă.

Inovarea socială exprimă o implicare pozitivă care răstoarnă condiția noilor generații, din pierzători care cer protecție împotriva riscurilor determinate de schimbare în agenți de schimbare, capabili să creeze noi oportunități. Este semnificativ faptul că tocmai tinerii - adesea închiși într-un stereotip de pasivitate și de lipsă de experiență - propun și practică alternative care arată cum ar putea fi lumea sau Biserica. Dacă vrem să facem ceva nou în societate sau în comunitatea creștină, trebuie să facem loc astfel încât persoanele noi să poată acționa. Cu alte cuvinte, planificarea schimbării în conformitate cu principiile durabilității necesită permiterea noilor generații să experimenteze un model nou de dezvoltare. Acest lucru este deosebit de problematic în acele țări și instituții în care vârsta celor care ocupă funcții de răspundere este ridicată și încetinește ritmul de schimbare al generațiilor.

II. CREDINȚĂ, DISCERNĂMÂNT, VOCAȚIE

Prin fiecare fază a acestui Sinod, Biserica vrea din nou să afirme cu insistență dorința ei de a întâlni, a însoți și a se îngriji de fiecare tânăr, fără excepție. Nu putem și nici nu vrem să îi abandonăm izolărilor și excluderilor la care lumea îi expune. Pentru ca viața lor să fie o experiență bună, pentru ca să nu se piardă pe căile violenței și ale morții, pentru ca dezamăgirea să nu îi încătușeze în alienare – toate acestea nu pot să nu fie la inima celui care a fost generat la viață și la credință și știe că a primit un mare dar.

În virtutea acestui dar știm că venirea pe lume înseamnă a întâlni promisiunea unei vieți bune și că a fi primit și ocrotit este experiența de bază care înscrie în fiecare încrederea de a nu fi abandonat lipsei de sens și întunericului morții și speranța de a putea exprima propria originalitate într-un parcurs spre plinătatea vieții.

Înțelepciunea Bisericii orientale ne ajută să descoperim cum această încredere este înrădăcinată în experiența celor „trei nașteri”: nașterea naturală ca femeie sau bărbat într-o lume capabilă să primească și să susțină viața; nașterea de la botez „atunci când cineva prin har devine fiu al lui Dumnezeu”; și apoi o a treia naștere, când are loc trecerea „de la viața corporală la viața spirituală”, care deschide spre exercitarea deplină a libertății (cf. *Discursurile lui Philoxenus de Mabbug*, episcop sirian din secolul al V-lea, 9).

Oferind altora darurile pe care noi le-am primit înseamnă a-i însoți pe acest drum ajutându-i să înfrunte propriile fragilități și dificultățile vieții, dar mai ales susținând libertățile care sunt în curs de constituire.

În consecință, Biserica, începând cu păstorii ei, este chemată să facă o examinare proprie și să redescopere vocația ei de a avea grijă de alții în maniera pe care papa Francisc a amintit-o la începutul pontificatului său: „A avea grijă, a ocroti cere bunătate, cere să fie trăit cu tandrețe. În Evanghelii, sfântul Iosif apare ca un om puternic, curajos, muncitor, dar în sufletul său iese în evidență o mare tandrețe, care nu este virtutea celui slab, ba dimpotrivă, denotă tărie a sufletului și capacitate de atenție, de compasiune, de adevărată deschidere spre celălalt.” (*Predica la inaugurarea pontificatului*, 19 martie 2013).

Din această perspectivă, vor fi prezentate acum unele idei în ceea ce privește însoțirea tinerilor pornind de la credință, ascultând tradiția Bisericii și cu obiectivul clar de a-i sprijini în discernământul lor vocațional și în alegerile fundamentale ale vieții, pornind de la conștientizarea faptului că unele dintre aceste alegeri sunt permanente.

1. Credință și vocație

Credința, ca participare la modul lui Isus de a vedea (cf. *Lumen fidei*, 18), este izvorul discernământului vocațional, deoarece oferă conținuturile fundamentale, expresiile specifice, stilul particular și pedagogia proprie. Acceptarea cu bucurie și disponibilitate a acestui dar al harului necesită a aduce roade prin alegeri de viață concrete și coerente.

„Nu voi m-ați ales pe mine, ci eu v-am ales pe voi și v-am pus ca să mergeți și să aduceți rod, iar rodul vostru să rămână, pentru ca orice îl veți ruga pe Tatăl în numele meu să vă dea. Aceasta vă poruncesc: să vă iubiți unul pe altul.” (*Io 15,16-17*). Dacă vocația la bucuria iubirii este chemarea fundamentală pe care Dumnezeu o pune în inima fiecărui tânăr, astfel încât existența sa să aducă rod, atunci credința este atât un dar de sus cât și un răspuns la faptul de a se simți ales și iubit.

Credința „nu este un refugiu pentru oameni fără curaj, ci o dilatare a vieții. Ea face să se descopere o mare chemare, vocația la iubire, și asigură că această iubire este credibilă, că merită să ne încredințăm ei, pentru că fundamentul ei se află în fidelitatea lui Dumnezeu, mai puternică decât orice fragilitate a noastră” (*Lumen fidei*, 53). Această credință „devine lumină pentru a ilumina toate raporturile sociale”, contribuind la construirea „fraternității universale” dintre bărbații și femeile timpului nostru (*ibid.*, 54).

Biblia prezintă numeroase relatări ale tinerilor care primesc o chemare vocațională și răspund. În lumina credinței, ei devin treptat conștiinți de planul lui Dumnezeu de iubire profundă pentru fiecare persoană. Aceasta este intenția lui Dumnezeu în fiecare din acțiunile sale, din momentul creării lumii ca un loc care este „bun”, capabil să primească viața și să facă cadou într-o urzeală de relații de încredere.

A crede înseamnă a se dispune în ascultarea Duhului Sfânt și în dialog cu Cuvântul care este calea, adevărul și viața (cf. *In* 14,6), cu toată propria inteligență și afectivitate, a învăța să-i dai încredere „întrupându-l” în situațiile concrete ale vieții de zi cu zi, în momentele în care crucea este aproape și în acelea în care se experimentează bucuria în fața semnelor învierii, tocmai cum a făcut „ucenicul iubit”. La această provocare trebuie să răspundă fiecare comunitate creștină și fiecare credincios în parte.

Locul acestui dialog este conștiința. Așa cum ne învață Conciliul Vatican al II-lea, conștiința „este nucleul cel mai tainic și sanctuarul omului. Acolo el este singur cu Dumnezeu, al cărui glas răsună în adâncimile sale” (*Gaudium et spes*, 16). Conștiința este, prin urmare, un loc inviolabil unde se manifestă invitația de a accepta o promisiune. Sarcina fiecărei persoane este de a discerne vocea

Duhului Sfânt între alte glasuri și de a decide ce răspuns să ofere. Alții îl pot însoți și confirma, dar nu se pot substitui în nici un fel.

Viața și istoria ne învață că ființa umană nu poate recunoaște cu ușurință forma concretă a acelei bucurii la care Dumnezeu cheamă pe fiecare și la care aspiră fiecare dintre noi, cu atât mai puțin într-un context de schimbare și de incertitudine la scară largă. În alte momente, persoana trebuie să se confrunte cu descurajarea sau presiunea altor atașamente emoționale care o blochează pe calea spre împlinire. Mulți oameni experimentează acest lucru; de exemplu, tânărul care avea prea multe bogății pentru a fi liber să primească chemarea lui Isus, și, din această cauză, a plecat trist, în loc să fie plin de bucurie (cf. *Mc* 10,17-22). Libertatea umană, în ciuda faptului că trebuie întotdeauna să fie purificată și perfecționată, niciodată nu-și pierde capacitatea fundamentală de a recunoaște binele și de a-l realiza. „Ființele umane, capabile să se degradeze până la extrem, pot să se și depășească, să aleagă din nou binele și să se regenereze, dincolo de orice condiționare psihologică și socială care să le fie impusă” (*Laudato si*, 205).

2. Darul discernământului

Luarea deciziilor și orientarea propriilor acțiuni în situații de incertitudine și în fața unor forțe interioare în conflict este cadrul exercitării discernământului. Este vorba de un termen clasic în tradiția Bisericii care se aplică la o varietate de situații. Astfel, există un discernământ al semnelor timpurilor, care urmărește să recunoască prezența și acțiunea Duhului Sfânt în istorie; există un discernământ moral, care distinge ceea ce este bun de ceea ce este rău; un discernământ spiritual, care își propune să recunoască ispita pentru a o respinge și pentru a continua pe calea spre plinătatea vieții.

Legătura dintre diferitele sensuri ale acestor forme este evidentă și nu pot fi separate complet.

Considerând acestea, ne concentrăm aici asupra discernământul vocațional, adică asupra procesului prin care o persoană face alegeri fundamentale, în dialog cu Dumnezeu și ascultând vocea Duhului Sfânt, începând cu alegerea stării de viață. Dacă întrebarea referitoare la cum să nu se piardă oportunitățile pentru realizarea de sine privește pe toți oamenii, pentru cel credincios întrebarea devine mai intensă și mai profundă. Cum să trăiești Vestea cea Bună a Evangheliei și să răspunzi la chemarea pe care Domnul o adresează tuturor pe care îi întâlnește: prin căsătorie, slujirea preoțească sau viața consacrată? Și care este domeniul în care se pot pune spre rodire propriile talente: viața profesională, voluntariatul, slujirea celor nevoiași sau implicarea în politică?

Duhul Sfânt vorbește și acționează prin evenimente din viața fiecărei persoane, însă evenimentele în sine sunt mute sau ambigue, deoarece se pot da interpretări diferite. A ilumina semnificația lor în vederea unei decizii cere un parcurs de discernământ. Cele trei verbe din *Evanghelii gaudium*, 51, folosite pentru a descrie discernământul, și anume „a recunoaște”, „a interpreta” și „a alege”, pot fi de ajutor pentru a delinea un itinerar adecvat atât pentru indivizi cât și pentru grupuri și comunități, pe deplin conștienți că, în practică, limitele dintre diferitele faze nu sunt niciodată clar delimitate.

Recunoașterea

Recunoașterea se referă, înainte de toate, la efectele pe care le produc asupra interiorității mele evenimentele vieții mele, persoanele pe care le întâlnesc, cuvintele pe care le ascult sau le citesc. O varietate de „dorințe, sentimente și emoții” (*Amoris laetitia*, 143)

foarte diferite: tristețe, întunecime, împlinire, frică, bucurie, pace, un sentiment de gol, sensibilitate, furie, speranță, apatie, etc. Mă simt atras sau împins într-o varietate de direcții, fără ca niciuna să îmi apară clară pentru a o alege; este momentul suișurilor și coborâșurilor și, în unele cazuri, al unei adevărate lupte interioare. A recunoaște presupune a face să se vădească această bogăție emoțională și a da nume acestor pasiuni fără a le judeca. De asemenea, înseamnă a desluși „gustul” care lasă, adică consonanța sau disonanța între ceea ce experimentez și ceea ce este în adâncul meu.

În această etapă, Cuvântul lui Dumnezeu este de o mare importanță. A medita asupra lui, de fapt, mobilizează pasiunile ca și toate experiențele de contact cu propria interioritate, dar, în același timp, oferă posibilitatea de a le face să iasă la iveală manifestându-se în evenimentele pe care le relatează. Stadiul de recunoaștere evidențiază capacitatea de a asculta și afectivitatea persoanei, fără a evita din frică efortul tăcerii. Este vorba de un pas important în dezvoltarea personală, în special pentru tinerii care experimentează cu o mai mare intensitate forța dorințelor și pot să rămână înspăimântați de ele, renunțând astfel la pașii mari la care se simt împinși.

Interpretarea

Recunoașterea a ceea ce s-a simțit nu este de ajuns. Pasul următor este „interpretarea”; cu alte cuvinte, a înțelege la ce chemă Duhul Sfânt prin cea ce trezește în fiecare. De cele mai multe ori, o persoană se oprește să relateze o experiență, subliniind ceea ce „m-a impresionat cel mai mult”. O mai mare dificultate este întâlnită în a desluși originea și semnificația dorințelor și emoțiilor simțite și a verifica dacă acestea duc într-o direcție constructivă sau la o încovoiere asupra noastră.

Această etapă de interpretare este foarte delicată, necesită răbdare, vigilență și chiar anumite cunoștințe. E nevoie de capacitatea de a ține cont de efectele condiționărilor sociale și psihologice. Presupune folosirea facultăților intelectuale, fără a cădea în capcana de a construi teorii abstracte despre ceea ce ar fi bun sau frumos să facă. Chiar și în discernământ, „realitatea este mai importantă decât idea” (*Evangelii gaudium*, 231). De asemenea, în interpretare nu se poate neglija confruntarea cu realitatea și luarea în considerare a posibilităților care sunt disponibile în mod realist.

Interpretarea dorințelor și mișcărilor interioare necesită o confruntare onestă, în lumina Cuvântului lui Dumnezeu, cu cerințele morale ale vieții creștine, căutând întotdeauna aplicarea la situația concretă în care se trăiește. Acest efort îl conduce pe cel care îl face, la a nu se opri la logica legalistă a minimumului indispensabil, ci la a căuta o cale de a valoriza la maximum darurile și posibilitățile sale, ceea ce duce la o propunere atractivă și stimulativă pentru tineri.

Munca de interpretare se realizează într-un dialog interior cu Dumnezeu, angajând pe deplin toate capacitățile persoanei. Cu toate acestea, ajutorul unei persoane cu experiență în ascultarea Duhului este un sprijin valoros pe care Biserica îl oferă și pe care ar fi neînțelept să nu îl valorizezi.

Alegerea

Odată ce dorințele și emoțiile sunt recunoscute și interpretate, actul alegerii devine exercițiul unei autentice libertăți umane și a unei responsabilități personale, desigur, mereu situate într-un context și, prin urmare, limitate. Așadar, alegerea se sustrage forței oarbe a pulsionilor, căreia un anumit relativism contemporan sfârșește prin a-i încredința rolul de criteriu ultim, încătușând persoana în volubilitate.

În același timp, alegerea eliberează de supunerea față de forțe externe persoanei și, deci, eteronome, cerând o coerență a vieții.

Pentru o lungă perioadă de timp de-a lungul istoriei, deciziile fundamentale ale vieții nu au fost luate de către persoanele în cauză, o situație care se găsește încă în unele părți ale lumii, menționată în primul capitol. A promova alegeri cu adevărat libere și responsabile, despuindu-se de orice consimțire cu eredități din alte timpuri, rămâne obiectivul fiecărei pastorații vocaționale serioase. Discernământul este principalul instrument care permite protejarea locului inviolabil al conștiinței, fără a pretinde să i se substituie (cf. *Amoris laetitia*, 37).

O decizie cere să fie pusă la încercare de către fapte în vederea confirmării sale. O alegere nu poate să fie prizonieră într-o interioritate care ar putea rămâne virtuală sau nerealistă – un real pericol accentuat în cultura contemporană – dar este chemată să fie tradusă în acțiune, să ia formă, să se angajeze pe un drum, acceptând riscul unei confruntări cu acea realitate care a pus în mișcare dorințele și emoțiile. Alte dorințe și emoții vor apărea în această etapă; recunoașterea și interpretarea lor va permite posibilitatea de a vedea dacă decizia este bună sau dacă este recomandată reevaluarea. Prin urmare, este important „a ieși”, chiar și din teama de a face o greșală care, după cum am văzut, poate deveni paralizantă.

3. Căi de vocație și misiune

Discernământul vocațional nu este realizat într-un singur act, chiar dacă în relatarea oricărei vocații este posibilă identificarea anumitor momente sau întâlniri decisive. Ca toate lucrurile importante ale vieții, și discernământul vocațional este un proces îndelungat desfășurat de-a lungul timpului, în care o persoană continuă să vegheze asupra semnelor folosite de Dumnezeu pentru a indica și specifica o vocație, care este foarte personală și unică.

Dumnezeu le-a cerut lui Abraham și Sarei să-și părăsească țara, dar numai într-un drum progresiv și nu fără pași greșiți s-a clarificat care fusese inițial misterioasa „țară pe care ți-o voi arăta” (*Gen* 12,1). Maria însăși face progrese în conștiința vocației sale prin meditarea asupra cuvintelor pe care le aude și a evenimentelor care au avut loc, chiar și pe cele pe care nu le-a înțeles (cf. *Lc* 2,50-51).

Timpul este fundamental în verificarea eficienței unei decizii luate. Așa cum ne învață fiecare pagină a Bibliei, nu există vocație care să nu fie orientată spre o misiune primită cu teamă și cu entuziasm.

Acceptarea misiunii implică dorința de a-ți risca viața și de a parcurge calea crucii, pe urmele lui Isus, care a pornit cu hotărâre pe drumul spre Ierusalim (cf. *Lc* 9,51) pentru a-și oferi viața pentru omenire. Doar dacă persoana renunță să ocupe centrul scenei cu propriile nevoi se face loc pentru a primi planul lui Dumnezeu pentru viața de familie, slujirea preoțească sau viața consacrată, precum și pentru a desfășura cu conștiinciozitate propria profesie și a căuta cu sinceritate binele comun. În special în locurile unde cultura este mai profund marcată de individualism trebuie să se verifice în ce măsură alegerile sunt dictate de căutarea propriei autorealizări narcisiste și în ce măsură includ disponibilitate de a trăi propria existență după logica dăruirii generoase de sine. De aceea, contactul cu sărăcia, vulnerabilitatea și nevoia sunt de o mare importanță pe drumul spre discernământul vocațional. În ceea ce privește viitorii păstori este oportun mai ales să se confirme și să se promoveze creșterea disponibilității de a se lăsa pătrunși de „mirosul oilor”.

4. Însoțirea

La baza procesului de discernământ stau trei convingeri fundamentale, credințe care sunt înrădăcinate în experiența fiecărei ființe umane înțeleasă în lumina credinței și a tradiției creștine. Prima este aceea că Duhul lui Dumnezeu lucrează în inima fiecărui bărbat și a fiecărei femei, prin sentimente și dorințe, care sunt legate de idei, imagini și planuri. Ascultând cu atenție, ființa umană are posibilitatea de a interpreta aceste semnale. Cea de-a doua credință este că inima omului, din cauza slăbiciunii și a păcatului său, este în mod normal divizată, deoarece este atrasă de glasuri diferite și chiar opuse. Cea de-a treia credință este că oricum parcursul vieții impune o alegere, deoarece nu se poate rămâne la nesfârșit într-o stare nedeterminată. E nevoie însă ca să se adopte instrumentele necesare pentru a recunoaște chemarea lui Dumnezeu la bucuria iubirii și pentru a alege să se dea răspunsul.

Printre aceste instrumente, tradiția spirituală a Bisericii subliniază importanța însoțirii personale. Pentru a însoți o altă persoană nu este suficient studiul teoriei discernământului; e nevoie să se experimenteze pe propria piele experiența interpretării mișcărilor inimii pentru a recunoaște acțiunea Duhului, a cărui glas știe să se adreseze unicității fiecărui individ. Însoțirea personală cere rafinamentul constant al sensibilității la glasul Duhului și conduce la descoperirea unei resurse și a unei bogății în caracterul unic al unei persoane.

Este o chestiune de încurajare a relației dintre persoană și Dumnezeu colaborând la eliminarea a ceea ce o împiedică. În aceasta constă diferența dintre însoțirea în discernământ și susținerea psihologică, care, atunci când este deschisă spre transcendență, are deseori o importanță fundamentală. Psihologul sprijină o persoană în dificultate și o ajută să devină conștientă de slăbiciunile și potențialul

ei. Însoțitorul spiritual re-orientează o persoană către Domnul și pregătește terenul pentru o întâlnire cu El (cf. *In* 3,29-30).

Fragmentele evanghelice care relatează întâlnirea lui Isus cu oamenii din timpul său evidențiază anumite elemente care ne ajută să trasăm profilul ideal al persoanei care însoțește un tânăr în discernământul vocațional, și anume o privire iubitoare (chemarea primilor ucenici, cf. *In* 1,35-51); un cuvânt autoritar (învățătura în sinagoga din Cafarnaum, cf. *Lc* 4,32); o abilitate de „a deveni aproapele” (parabola bunului samaritean, cf. *Lc* 10,25-37); o alegere de „a merge alături” (ucenicii din Emaus, cf. *Lc* 24,13-35); o mărturie de autenticitate, fără teama de a merge împotriva prejudecăților cele mai răspândite (spălarea picioarelor la Cina cea de Taină, cf. *In* 13,1-20).

În misiunea de a însoți generațiile tinere, Biserica primește chemarea ei de a colabora la bucuria tinerilor, mai degrabă decât să încerce să pună stăpânire pe credința lor (cf. *2 Cor* 1,24). O astfel de slujire este în cele din urmă înrădăcinată în rugăciune și în a cere harul Duhului, care ghidează și luminează pe fiecare și pe toți.

III. ACȚIUNEA PASTORALĂ

Ce înseamnă pentru Biserică a-i însoți pe tineri să accepte chemarea la bucuria Evangheliei, mai ales în aceste vremuri marcate de incertitudine, precaritate și nesiguranță?

Scopul acestui capitol este să se concentreze asupra modului de a răspunde la provocarea grijii pastorale și a discernământului vocațional, luând în considerare pe cei implicați în această misiune, locurile și instrumentele care sunt disponibile. În acest sens, recunoaștem o incluziune între pastorația tineretului și pastorația vocațională, chiar dacă suntem conștienți și de diferențe. Următoarea privire de ansamblu nu intenționează să trateze subiectul în totalitate, ci să dea indicații ce urmează a fi elaborate mai târziu, pe baza experienței fiecărei Biserici locale.

1. A merge alături de tineri

Însoțirea tinerilor presupune ieșirea din propriile scheme preconcepute, întâlnindu-i pe tineri acolo unde aceștia sunt, adaptându-se la timpurile și ritmurile lor; înseamnă și a-i lua în serios în efortul pe care îl fac pentru a descifra realitatea în care trăiesc și a transforma vestea primită în gesturi și cuvinte, în efortul zilnic de a construi propria istorie și în căutarea, mai mult sau mai puțin conștientă, a unui sens pentru viața lor.

În fiecare duminică, creștinii păstrează vie amintirea Domnului răstignit și înviat în întâlnirea cu El la celebrarea Euharistiei. Mulți copii sunt botezați în credința Bisericii și sunt angajați în parcursul inițierii creștine. Însă acest lucru nu este echivalent încă cu o alegere matură pentru o viață de credință. Pentru a ajunge la acest punct este

necesar un drum care include uneori căi imprevizibile și îndepărtate de locurile neobișnuite ale comunităților bisericești. În acest sens, Papa Francisc spunea: „Pastorația vocațională înseamnă a învăța stilul lui Isus, care trece prin locurile vieții zilnice, se oprește fără grabă și, privindu-i pe frați cu milostivire, îi conduce la întâlnirea cu Dumnezeu Tatăl” (*Discursul adresat participanților la Întâlnirea internațională dedicată pastorației vocaționale*, 21 octombrie 2016). A merge alături de tineri construiește întreaga comunitate creștină.

Tocmai pentru că este vorba de interpelarea libertății tinerilor, este nevoie să fie valorizată creativitatea fiecărei comunități pentru a construi propuneri capabile de a intercepta originalitatea fiecărei persoane și de a sprijini dezvoltarea. În multe cazuri, misiunea aceasta implică a învăța să se facă loc noutăților, fără a o sufoca în încercarea de a o înghesui în scheme preconcepute. Nu poate exista o seamănare fructuoasă de vocații dacă rămânem închiși în „criteriul pastoral comod al lui «s-a făcut mereu așa»”, fără a fi „curajoși și creativi în această misiune de a regândi obiectivele, structurile, stilul și metodele evanghelizatoare ale propriilor comunități” (*Evangelii gaudium*, 33). Trei verbe din Evanghelie care descriu modul în care Isus a întâlnit oamenii din timpul său pot fi de ajutor în adoptarea acestui stil pastoral: „a ieși”, „a vedea” și „a chema”.

A ieși

Pastorația vocațională în acest sens înseamnă a accepta invitația Papei Francisc de a ieși, în primul rând, din acele atitudini rigide care fac proclamarea bucuriei Evangheliei mai puțin credibilă, a ieși din acele scheme în care persoanele se simt înghesuite și a ieși dintr-un mod de a fi Biserică ce uneori rezultă a fi anacronic. A ieși este, de asemenea, un semn al libertății interioare față de activitățile și

preocupările obișnuite, astfel încât să se permită tinerilor să fie protagoniști. Tinerii vor găsi comunitatea creștină mai atractivă cu cât o vor simți mai primitoare față de contribuția concretă și originală pe care o pot oferi.

A vedea

Pentru a ieși în lumea tinerilor este necesară dorința de a petrece timp cu ei, de a asculta poveștile vieții lor, bucuriile și speranțele, tristețile și anxietățile, într-un efort de a le împărtăși. Acest lucru duce la inculturarea Evangheliei și la evanghelizarea oricărei culturi, chiar și a tinerilor. Atunci când Evangheliile relatează întâlnirile lui Isus cu bărbații și femeile din timpul său, evidențiază tocmai capacitatea sa de a se opri împreună cu ei și cum persoanele care îi întâlnesc privirea rămân fascinate. Aceasta este privirea fiecărui păstor autentic, capabil să vadă în adâncul inimii fără a fi deranjant sau amenințător; este adevărata privire a discernământului, care nu vrea să pună stăpânire pe conștiința celuilalt, nici să pre-determine calea harului lui Dumnezeu, pornind de la propriile scheme.

A chema

În relatările Evangheliilor, privirea de iubire a lui Isus se transformă într-un cuvânt, care este chemarea la o noutate ce așteaptă să fie primită, explorată și construită. Mai presus de toate, chemarea înseamnă trezirea unei dorințe și dezlipirea persoanelor de ceea ce le blochează sau de comoditățile care le încetinesc. A chema înseamnă a pune întrebări care nu au răspunsuri deja date. În acest fel, și nu prin respectarea normelor în mod pasiv, oamenii sunt împinși să se lanseze într-un drum și să întâlnească bucuria Evangheliei.

2. Subiecții

Toți tinerii, niciunul exclus

Pentru pastorație tinerii nu sunt obiecte, ci subiecți. De multe ori, societatea îi vede ca inutili sau incoizi. Biserica nu poate reflecta o astfel de atitudine, pentru că toți tinerii, niciunul exclus, au dreptul de a fi însoțiți pe drumul lor.

În consecință, fiecare comunitate este chemată să fie atentă mai ales față de tinerii săraci, marginalizați și excluși și să-i ajute să fie protagoniști. A fi aproape de tinerii care trăiesc în condiții de mare sărăcie și greutăți, violențe și război, boală, dizabilitate și suferință este un dar special al Duhului Sfânt, care poate să facă să strălucească stilul unei Biserici care iese. Biserica însăși este chemată să învețe de la tineri. Mulți sfinți din rândul tinerilor dau mărturie strălucitoare despre acest fapt și continuă să fie o sursă de inspirație pentru toată lumea.

O comunitate responsabilă

Întreaga comunitate creștină trebuie să se simtă responsabilă de educarea noilor generații și trebuie să recunoaștem că sunt multe figuri de creștini care își asumă această misiune, pornind de la aceia care sunt implicați în cadrul vieții ecleziale. Trebuie să fie admirate și eforturile celor care dau mărturie despre bunătatea vieții evanghelice și despre bucuria care se revărsă din ea în viața de zi cu zi. În cele din urmă, trebuie să fie valorizate oportunitățile de implicare a tinerilor în organismele de participare a comunităților diecezane și parohiale, începând cu consiliile pastorale, invitând tinerii să-și aducă contribuția creativă și acceptând ideile lor, chiar și atunci când acestea par o provocare.

Peste tot în lume există parohii, congregații religioase, asociații, mișcări și realități ecleziale care pot concepe și oferi tinerilor experiențe semnificative de maturizare și discernământ. Uneori, această dimensiune de planificare lasă spațiu improvizației și incompetenței: este un risc de care trebuie să ne apărăm luând tot mai în serios datoria de a gândi, a concretiza, a coordona și a realiza pastorația tineretului într-o manieră corectă, coerentă și eficientă. Și în acest caz se impune necesitatea unei pregătiri specifice și continue a formatorilor.

Persoane de referință

Rolul adulților demni de credință, cu care să se stabilească un legământ pozitiv, este de bază în orice parcurs de maturizare umană și de discernământ vocațional. Este nevoie de credincioși cu autoritate, cu o identitate umană clară, cu un puternic sentiment de apartenență la Biserică, un caracter spiritual vizibil, o puternică pasiune pentru educație și o mare capacitate de discernământ. Uneori, cu toate acestea, adulții nepregătiți și imaturi tind să acționeze într-un mod posesiv și manipulator, creând dependențe negative, tulburări puternice și grave contra mărturii, care pot ajunge chiar și până la abuz.

A avea figuri credibile necesită instruirea și sprijinirea lor și chiar oferirea de abilități pedagogice semnificative. Acest lucru se aplică în mod particular celor care au misiunea de a însoți persoanele în discernământul lor vocațional în vederea slujirii preoțești și a vieții consacrate.

Părinții și familia: rolul educativ de neînlocuit jucat de părinți și alți membri ai familiei trebuie să fie recunoscut în fiecare comunitate creștină. În primul rând, în familii, părinții exprimă în

fiecare zi grija lui Dumnezeu pentru fiecare ființă umană printr-o iubire care îi leagă unul de altul și de copiii lor. În acest sens, Papa Francisc a oferit indicații valoroase într-un capitol specific din *Amoris Laetitia* (cf. 259-290).

Păstorii: întâlnirile cu clericii, care au capacitatea reală de implicare în munca cu tinerii prin dedicarea timpului și a resurselor lor, grație și mărturiei generoase a femeilor și a bărbaților consacrați, sunt decisive în creșterea noilor generații. În acest sens, Papa Francisc a spus: „Cer asta mai ales păstorilor Bisericii, episcopilor și preoților: voi sunteți principalii responsabili ai vocațiilor creștine și sacerdotale, și această misiune nu se poate izola la un oficiu birocratic. Și voi ați trăit o întâlnire care a schimbat viața voastră, când un alt preot – parohul, duhovnicul, directorul spiritual – v-a făcut să experimentați frumusețea iubirii lui Dumnezeu. Și tot așa și voi: ieșind, ascultându-i pe tineri – e nevoie de răbdare! –, puteți să-i ajutați să discearnă mișcările inimii lor și să orientați pașii lor” (*Discursul adresat participanților la Întâlnirea internațională dedicată pastorației vocaționale*, 21 octombrie 2016).

Profesorii și alte figuri educative: mulți profesori catolici sunt implicați în calitate de mărturisitori în universități și în școli de orice nivel. Mulți sunt, de asemenea, implicați cu ardoare și în mod competent la locul de muncă. Alți credincioși sunt implicați în viața politică, încercând să fie ferment pentru o societate mai dreaptă. Multe persoane angajate în activitatea de voluntariat în societate dedică timpul lor pentru binele comun și grija față de creație. Mulți sunt implicați cu entuziasm și generozitate în activități de timp liber și sport. Toți acești oameni dau mărturie despre vocația umană și creștină, acceptată și trăită cu fidelitate și dăruire, trezind în cei care

îi văd dorința de a face la fel. A răspunde cu generozitate la propria vocație este modul principal de a face pastorație vocațională.

3. Locurile

Viața de fiecare zi și angajamentul social

A deveni adult înseamnă a învăța să gestionezi în mod independent aspectele vieții, care sunt în același timp fundamentale și parte integrantă din viața de zi cu zi, adică: folosirea timpului și a banilor, stilul de viață și modul de a utiliza bunurile și serviciile, studiul și petrecerea timpului liber, îmbrăcăminte și mâncarea, viața afectivă și sexualitatea. Învățarea acestor lucruri cu care tinerii se confruntă în mod inevitabil este o ocazie pentru a pune ordine în propria viață și în propriile priorități, experimentând itinerarii de alegere care pot deveni exerciții de discernământ și pot consolida propria orientare în vederea deciziilor cele mai importante. Cu cât credința este mai autentică, cu atât mai mult interpelează viața de zi cu zi și se lasă interpelată. Experiențele în câmpul muncii, deseori dificile sau problematice, precum și lipsa locurilor de muncă merită o mențiune specială. Și acestea sunt ocazii de a desluși sau de a aprofunda propria vocație.

Cei săraci strigă, și cu ei, pământul. Angajamentul de a-i asculta poate fi o oportunitate reală de întâlnire cu Dumnezeu și cu Biserica și de a descoperi propria vocație. Așa cum ne învață Papa Francisc, acțiunile unei comunități pentru grija față de casa comună și calitatea vieții celor săraci „când exprimă o iubire care se dăruiește, pot să se transforme în intense experiențe spirituale” (*Laudato si*, 232) și, în consecință, în ocazii de itinerarii și de discernământ vocațional.

Ambientele specifice în activitatea pastorală

Biserica oferă tinerilor locuri specifice de întâlnire și de formare culturală, de educație și de evanghelizare, de celebrare și de slujire, dispunându-se în prima linie pentru o primire deschisă tuturor și fiecăruia în parte. Provocarea pentru aceste locuri și pentru cei care le animă este aceea de a acționa tot mai mult în logica dezvoltării unei rețele integrate de propuneri și de a adopta în modul de a acționa un stil de a ieși, a vedea și a chema.

- Zilele Mondiale ale Tineretului ies în evidență la nivel mondial. Conferințele episcopale și diecezele simt din ce în ce mai mult responsabilitatea de a oferi evenimente și experiențe specifice tinerilor.

- Parohiile oferă spații, activități, perioade și itinerarii pentru generațiile tinere. Viața sacramentală oferă oportunități fundamentale de a crește în capacitatea de a accepta darul lui Dumnezeu în propria viață și este o invitație la implicarea activă în misiunea Bisericii. Centrele de tineret și oratoriile constituie un indicator al preocupării Bisericii față de tineri.

- Universitățile și școlile catolice, cu serviciile culturale și educaționale valoroase, sunt încă un alt indiciu al prezenței Bisericii în rândul tinerilor.

- Activitățile sociale și voluntariatul oferă oportunități pentru slujirea generoasă. În această privință, întâlnirea cu cei săraci și la marginea societății poate fi o oportunitate propice pentru creșterea spirituală și discernământul vocațional. Și din acest punct de vedere cei săraci pot da o lecție, fiind purtătorii veștii bune că fragilitatea este locul în care se face experiența mântuirii.

- Asociațiile și mișcările bisericești, precum și multe centre de spiritualitate, oferă tinerilor programe specifice de discernământ;

experiențele misionare devin o slujire generoasă și un schimb fructuos; redescoperirea pelerinajelor ca formă și stil de a parcurge un drum se arată validă și promițătoare; în multe locuri, evlavia populară susține și hrănește credința tinerilor.

- Un loc de importanță strategică îl au seminariile și casele de formare care, printr-o intensă viață comunitară, trebuie să permită tinerilor pe care îi primesc să facă experiența care le va permite, la rândul lor, să îi însoțească pe alții.

Lumea digitală

Pentru motivele deja menționate, lumea *noii media* merită o atenție deosebită, dat fiind că, în special în cazul generațiilor mai tinere, ea ocupă într-adevăr un loc important în viața lor. Oferă multe oportunități inedite, în special în ceea ce privește accesul la informație și crearea de relații cu cei din locuri îndepărtate. Cu toate acestea, ele prezintă riscuri (cum ar fi hărțuirea, jocurile de noroc, pornografia, pericole ascunse în camere de chat, manipularea ideologică etc.). În ciuda diferențelor în acest domeniu între regiuni diferite, comunitatea creștină încă dezvoltă prezența ei în acest nou *areopag*, în care tinerii au cu siguranță ceva să o învețe.

4. Instrumentele

Limbajele pastorației

De multe ori ne dăm seama că între limbajul eclezial și cel al tinerilor se deschide un spațiu greu de umplu, în ciuda atâtor experiențe de întâlniri rodnice între sensibilitatea tinerilor și propunerile Bisericii în domeniul biblic, liturgic, artistic, catehetic, sau al mass-mediei. Visăm la o Biserică capabilă să dea spațiu lumii tinerilor și limbajului ei, apreciind și valorizându-i creativitatea și talentele.

Recunoaștem într-un mod particular în sport o resursă educativă de mare oportunitate și în muzică sau alte expresii artistice un limbaj expresiv privilegiat ce însoțește drumul de creștere al tinerilor.

Grija educativă și itinerariile de evanghelizare

În activitatea pastorală cu tinerii, în care este nevoie să se declanșeze procese mai degrabă decât să se ocupe spații, descoperim, înainte de toate, importanța serviciului făcut creșterii umane fiecăruia în parte și a instrumentelor pedagogice și formative ce o pot susține. Există o legătură genetică productivă între evanghelizare și educație, care, în aceste vremuri, trebuie să țină seama de gradualitatea căilor de maturizare a libertății.

Spre deosebire de trecut, trebuie să ne obișnuim cu itinerarii de apropiere de credință tot mai puțin standardizate și mai atente la caracteristicile personale ale fiecăruia. Pe lângă aceia care continuă să urmeze etapele tradiționale ale inițierii creștine, mulți ajung la întâlnirea cu Dumnezeu și comunitatea credincioșilor în alte moduri și mai târziu în viață, de exemplu, pornind de la un angajament față de justiție sau datorită contactului cu cineva care este un martor credibil în afara Bisericii. Provocarea comunităților este de a fi primitoare față de toată lumea, urmând exemplul lui Isus, care putea vorbi cu evreii și samaritenii, cu păgânii de cultură grecească și cu cei din ocupația romană, deslușind dorințele profunde ale fiecăruia dintre ei.

Tăcerea, contemplarea și rugăciunea

În cele din urmă și cel mai important, niciun discernământ nu este posibilă fără a cultiva o familiaritate cu Dumnezeu și un dialog cu Cuvântul său. În particular, *Lectio divina* este o metodă valoroasă, pe care tradiția Bisericii ne-o încredințează.

Într-o societate din ce în ce zgomotoasă, care oferă o multitudine de stimuli, un obiectiv fundamental al pastorației tineretului vocațional este de a oferi oportunități de a gusta valoarea tăcerii și a contemplării și de a forma în vederea înțelegerii propriilor experiențe și a ascultării propriei conștiințe.

5. Maria din Nazaret

Încredințăm Mariei acest drum în care Biserica se întreabă cum să însoțească tinerii să primească chemarea la bucuria iubirii și la plinătatea vieții. Maria, tână femeie din Nazaret, care în fiecare etapă a existenței ei a acceptat Cuvântul și l-a păstrat, medităndu-l în inima ei (cf. *Lc 2,19*), a fost prima care a făcut acest drum.

Fiecare tânăr poate descoperi în viața Mariei calea ascultării, curajul credinței, profunzimea discernământului și dăruirea pentru slujire (cf. *Lc 1,39-45*). În „micimea” ei, Fecioara logodită cu Iosif a experimentat slăbiciunea umană și dificultatea de a înțelege voința misterioasă a lui Dumnezeu (cf. *Lc 1,34*). Și ea a fost chemată să trăiască exodul din propria ființă și din planurile ei învățând să aibă încredere și să se abandoneze.

Amintindu-și „lucrurile mari” pe care cel Atotputernic le-a făcut în ea (cf. *Lc 1,49*), Fecioara nu s-a simțit singură, ci pe deplin iubită și sprijinită de acel *Nu te teme* din partea îngerului (cf. *Lc 1,30*). Știind că Dumnezeu este cu ea, Maria și-a deschis inima la *Iată-mă* și, astfel, a început călătoria Evangheliei (cf. *Lc 1,38*). Femeia mijlocirii (cf. *In 2,3*), la picioarele crucii Fiului ei, unită cu „ucenicul iubit”, a acceptat din nou chemarea de a aduce rod și de a da viață în istoria omenirii. În ochii ei, fiecare tânăr poate redescoperi frumusețea discernământului; în inima ei, fiecare tânăr poate experimenta gingășia intimității și curajul mărturiei și al misiunii.

ÎNTREBĂRI

Scopul întrebărilor este de a ajuta organismele bisericești „de drept” pentru a-și exprima maniera lor de a înțelege lumea tinerilor și a evalua experiența lor de însoțire vocațională, cu scopul de a aduna informații pentru elaborarea *Documentului de lucru* sau *Instrumentum laboris*.

Astfel încât să se ia în considerare diferitele situații de pe diferite continente și regiuni, au fost introduse trei întrebări specifice pentru fiecare zonă geografică după întrebarea 15, pentru a primi răspunsuri din partea organismelor bisericești interesate.

Pentru a facilita și a face solidă această lucrare, organele respective sunt rugate să limiteze răspunsul lor la aproximativ o pagină pentru întrebarea privind statisticile, șapte-opt pagini pentru lectura asupra realității, o pagină pentru fiecare dintre cele trei experiențe de împărtășit. Dacă este necesar sau se dorește, alte texte pot fi anexate pentru a sprijini sau a completa conținutul răspunsurilor.

1. ADUNAREA STATISTICILOR

Vă rugăm să indicați, acolo unde este posibil, sursa statisticilor și anul de referință. Alte informații pertinente pot fi anexate pentru a înțelege mai bine situația din diferite țări.

- Numărul de locuitori din țară/țări și rata natalității.
- Numărul și procentul de tineri (cu vârste între 16-29), în țară/țări.
- Numărul și procentul de catolici din țară/țări.

- Vârsta medie (pentru ultimii 5 ani) pentru căsătorie (făcând distincție între bărbați și femei), pentru a intra în seminar și viața consacrată (făcând distincție între bărbați și femei).

- În grupa de vârstă 16-29: procentul de elevi, muncitori (dacă este posibil, se specifică tipul de muncă), șomer, *NEET* (nu în Educație, Câmpul Muncii sau Formare)

2. EVALUAREA SITUAȚIEI

a) Tinerii, Biserica și societatea

Aceste întrebări se referă atât la tinerii care frecventează ambientele bisericești, precum și la cei care sunt foarte departe sau chiar străini de ele.

1. În ce fel ascultați realitatea tinerilor?
2. Care sunt principalele provocări și oportunități pentru tinerii din țările/țara dumneavoastră?
3. Ce tipuri și locuri de asocieri ale tinerilor, instituționalizate sau nu, au un succes major în cadrul Bisericii, și de ce?
4. Ce tipuri și locuri de asocieri ale tinerilor, instituționalizate sau nu, au un succes major în afara Bisericii, și de ce?
5. Ce cer tinerii în mod concret din țara/țările voastre de la Biserică, astăzi?
6. Ce posibilități de participare la viața comunității ecleziale au tinerii din țara/țările voastră/voastre?
7. Cum și în ce mod reușiți să îi întâlniți pe tinerii care nu frecventează ambientele voastre ecleziale?

b) Pastorația tineretului vocațională

8. Cum sunt implicate familiile și comunitățile în discernământul vocațional al tinerilor?

9. Cum contribuie școlile și universitățile sau alte instituții de învățământ (civile sau bisericești) la formarea tinerilor în discernământul vocațional?

10. În ce măsură luați în considerare schimbările culturale care rezultă din dezvoltarea lumii digitale?

11. În ce mod Zilele Mondiale ale Tineretului sau alte evenimente naționale sau internaționale reușesc să intre în practica pastorală obișnuită?

12. În ce manieră organizează dieceza voastră experiențe și itinerarii de pastorație a tineretului vocațională?

c) Însoțitorii

13. Cât de mult timp și în ce fel asigură păstorii și alți educatori îndrumare spirituală personală?

14. Ce inițiative și oportunități de formare sunt în vigoare pentru cei care se îngrijesc de orientarea pastorală vocațională?

15. Ce îndrumare personală se oferă în seminarii?

d) Întrebări specifice în funcție de zonele geografice

AFRICA

a. Ce planuri și structuri de pastorație a tineretului vocațională răspund cel mai bine nevoilor continentului dumneavoastră?

b. Ce înseamnă „paternitatea spirituală” în locurile unde o persoană crește fără tată? Ce fel de formare oferiți?

c. Cum comunicați tinerilor că aceștia sunt necesari pentru a construi viitorul Bisericii?

AMERICA

a. Cum se îngrijește comunitatea dumneavoastră de tinerii care se confruntă cu violența extremă (război de gherilă, bande, închisoare, dependența de droguri, căsătoriile forțate) și cum îi însoțește de-a lungul vieții lor?

b. Ce formare oferiți pentru a sprijini angajamentul tinerilor în societate și viața civilă, pentru binele comun?

c. Într-o lume care este în mare măsură secularizată, ce activități pastorale sunt cele mai eficiente pentru a continua drumul de credință după primirea sacramentelor inițierii creștine?

ASIA ȘI OCEANIA

a. De ce și în ce manieră adunările religioase ale celor care sunt non-catolici prezintă o atracție în rândul tinerilor?

b. În ce fel se pot combina valorile culturii locale cu învățătura creștină, dând în același timp, importanță evlaviei populare?

c. Cum folosiți în pastorație limbajul tinerilor, în special mass-media, sportul și muzica?

EUROPA

a. Cum ajutați tinerii să privească viitorul cu încredere și speranță pornind de la bogăția memoriei creștine a Europei?

b. Tinerii se simt adesea marginalizați și excluși din mediul politic, economic și social în care trăiesc. În ce mod luați în considerare acest potențial al protestului astfel încât să se transforme în propunere și în colaborare?

c. La ce nivel mai funcționează relațiile dintre generații? În cazul în care nu funcționează, cum pot fi reînnoite?

3. ÎMPĂRTĂȘIREA DE ACTIVITĂȚI

1. Enumerați principalele tipuri de activitate pastorală de însoțire și de discernământ vocațional prezente în realitatea voastră.

2. Alegeți trei activități pe care le considerați cele mai interesante și relevante pentru a le împărtăși cu Biserica universală; prezentați-le în conformitate cu formatul următor (*nu mai mult de o pagină pentru fiecare experiență*).

a) *Descriere*: În câteva fraze, descrieți pe larg activitatea. Cine sunt personajele principale? Cum are loc activitatea? Unde? etc.

b) *Analiza*: Evaluarea activității, chiar și în termeni simpli, pentru o mai bună înțelegere a elementelor importante: care sunt obiectivele? Care este baza teoretică? Care sunt cele mai interesante perspective? Cum s-au dezvoltat? etc.

c) *Evaluarea*: Care sunt obiectivele atinse și neatinse? Punctele forte și punctele slabe? Care sunt consecințele la nivel social, cultural și bisericesc? De ce și în ce mod este importantă/formativă activitatea? etc.

CUPRINS

Introducere.....	3
Pe urmele ucenicului iubit	6
I. TINERII ÎN LUMEA DE ASTĂZI	8
1. O lume în continuă schimbare	9
2. Noile generații	10
3. Tinerii și alegerile	14
II. CREDINȚĂ, DISCERNĂMÂNT, VOCAȚIE	17
1. Credință și vocație	18
2. Darul discernământului.....	20
3. Căi de vocație și misiune	24
4. Însotirea	26
III. ACȚIUNEA PASTORALĂ.....	28
1. A merge alături de tineri	28
2. Subiecții	31
3. Locurile.....	34
4. Instrumentele	36
5. Maria din Nazaret	38
ÎNTREBĂRI.....	39
1. Adunarea statisticilor	39
2. Evaluarea situației.....	40
3. Împărtășirea de activități.....	43

**RUGĂCIUNE PENTRU
SINODUL DEDICAT TINERILOR**

Doamne Isuse,
Biserica ta, în drum spre Sinod,
își îndreaptă privirea către toți tinerii lumii.
Te rugăm ca ei să își ia viața în mâini cu mult curaj,
să aspire spre lucrurile cele mai frumoase și mai profunde
și să își păstreze mereu o inimă liberă.

Ajută-i ca, însoțiți de călăuze înțelepte și generoase,
să răspundă la chemarea pe care Tu o adresezi fiecăruia dintre ei,
ca să își realizeze proiectul de viață și să atingă fericirea.
Păstrează-le inima deschisă spre visurile mărețe
și fă-i atenți la binele fraților.

Ca ucenicul iubit, să fie și ei la picioarele Crucii
pentru a o primi pe Maria, ca un dar de la Tine.
Să fie mărturisitori ai Învierii tale
și să știe să te recunoască viu lângă ei,
vestind cu bucurie că Tu ești Domnul.
Amin.

Franciscus